

Hướng dẫn làm bài thi tự luận môn Tiếng Anh

THPT Quốc gia năm 2015

1. Phần tự luận trong đề thi Tiếng Anh: Sẽ thi dạng bài nào?

Sáng 6/3, Thứ trưởng Bộ GD-ĐT cho biết Bộ đã quyết định **đề thi môn Tiếng Anh năm 2015 sẽ bao gồm cả 2 phần trắc nghiệm và viết**. Quy định này đảm bảo đề thi THPT Quốc gia môn Ngoại ngữ nói chung và Tiếng Anh nói riêng đảm bảo có những câu hỏi dạng mở đòi hỏi thí sinh sử dụng kiến thức, kỹ năng tổng hợp và kinh nghiệm sống để giải quyết vấn đề chứ không yêu cầu máy móc hay trả lời theo khuôn mẫu. Như vậy sẽ tránh được tình trạng học tủ, học vẹt như trước đây.

Phần tự luận sẽ thi ở dạng bài nào?

Giải đáp thắc mắc của hầu hết học sinh, phụ huynh Thứ trưởng Bộ GD-ĐT nhấn mạnh "*Năm ngoái đề thi tốt nghiệp môn Ngoại ngữ đã có phần thi viết và thu được kết quả khả quan. Đề thi chỉ yêu cầu viết một đoạn văn với những tiêu chí đơn giản để đánh giá cách dùng từ ngữ, khả năng viết câu... của thí sinh chứ chưa phải là viết một bài luận với yêu cầu cao. Năm nay, đề thi THPT Quốc gia cũng chỉ kế thừa điều này chứ không có gì mới mẻ*". Nói về vấn đề này, cô giáo Nguyệt Ca (giáo viên môn Tiếng Anh) nhấn mạnh một số vấn đề sau:

- Thứ nhất, theo chỉ đạo của Bộ GD-ĐT, đề thi tốt nghiệp THPT năm 2014 đã được coi là bước thử quan trọng trong đổi mới thi năm 2015. Vì thế, sự **thay đổi về đề thi môn Tiếng Anh năm 2015** sẽ không vượt xa đề thi tốt nghiệp năm 2014. Đề thi sẽ ra ở dạng bài viết một đoạn văn đơn giản, khoảng 80 từ và chắc chắn sẽ không yêu cầu quá cao hay đánh đố học sinh.
- Thứ hai, phần tự luận sẽ chỉ chiếm nhiều nhất 2,5 điểm trong đề thi (tương đương với đề thi tốt nghiệp 2014). Và nhiều khả năng, **điểm số bài thi tự luận sẽ rút ngắn hơn** vì đề thi năm nay sẽ dùng cho 2 mục đích xét tốt nghiệp và xét tuyển đại học. Vì thế, 2,5 điểm cho một bài tự luận theo cô là quá nhiều.

Bên cạnh sự đồng tình với quyết định đưa phần tự luận vào đề thi, thầy Phan Huy Phúc (Giáo viên môn Tiếng Anh tại THPT Chu Văn An, Hà Nội) cũng nhấn mạnh một số chủ đề sẽ xuất hiện trong yêu cầu viết đoạn văn có thể là:

- Con người: sở thích của bản thân, người yêu thương nhất trong gia đình, người bạn mà bạn yêu quý nhất, thần tượng...
- Giáo dục: môn học yêu thích, người thầy mà bạn ngưỡng mộ...
- Thể thao: môn thể thao yêu thích...
- Du lịch: địa điểm du lịch mà bạn yêu thích...
- Công việc: ước mơ của bạn, người bạn muốn trở thành trong tương lai....

Ngoài ra, Cô Nguyễn Thị Thanh Hương (Giáo viên môn Tiếng Anh) cho biết: "*Phần thi tự luận sẽ là cơ hội để học sinh thể hiện bản thân, trình bày quan điểm về một vấn đề trong cuộc sống. Câu hỏi này cũng là “đắt” để học sinh sáng tạo. Mặc dù, có thể không phải là câu hỏi quá khó, đánh đố học sinh nhưng sẽ là căn cứ “đắt giá” để các trường đại học, cao đẳng lựa chọn được thí sinh phù hợp*".

2. Gợi ý phương pháp làm bài thi tự luận môn Tiếng Anh

Phương pháp làm dạng bài viết đoạn văn trong đề thi THPT Quốc gia. Để viết được một đoạn văn (paragraph), trước tiên các em cần hiểu rõ bố cục và cách sắp xếp chi tiết trong một đoạn văn chứ không thể "nghĩ sao viết vậy" như một số học sinh thường làm.

*** Cấu trúc & cách triển khai một đoạn văn viết bằng Tiếng Anh**

Thông thường một đoạn văn viết bằng Tiếng Anh có độ dài dao động trong khoảng 80 đến 150 từ (words). Trong một đoạn văn chuẩn thường phải có câu chủ đề (*topic sentence*). Trong câu chủ đề phải có hai phần: chủ đề (topic) và ý chính (controlling idea). Thông thường câu chủ đề là câu mở đầu đoạn văn. Mặc dù trong cách viết Tiếng Anh, câu chủ đề còn có thể có các vị trí khác trong đoạn văn, nhưng để an toàn và không tự làm khó mình, khi thi các em nên sử dụng cách viết với câu chủ đề là câu đầu tiên.

Khi đã có câu chủ đề, ta phải tìm ý để có thể triển khai ý chính. Việc tìm ý không quá phức tạp. Thí sinh chỉ cần tự đặt ra những câu hỏi liên quan đến câu chủ đề sau đó tự trả lời chúng. Những câu hỏi này thường bắt đầu bằng các từ nghi vấn (*question words*) như *What, When, Where, Why, How*.

Những câu trả lời cho các câu hỏi trên sẽ được sử dụng như *supporting sentences* (các câu văn chứng minh, diễn giải ý chính trong câu chủ đề). Khi đã có các *supporting sentences*, người viết chỉ cần ráp nối chúng lại thì sẽ có một đoạn văn hoàn chỉnh. Tuy nhiên, mấu chốt ở công đoạn này là các em phải biết sắp xếp các câu văn theo một trật tự nhất định chứ không phải "có gì viết nấy".

*** Cách sắp xếp supporting sentences trong một đoạn văn**

Tùy theo đề bài, người viết có thể sắp xếp supporting sentences theo 1 trong các trật tự dưới đây:

- Từ các chi tiết quan trọng nhất đến ít quan trọng nhất.
- Từ các chi tiết ít quan trọng nhất đến chi tiết quan trọng nhất (ngược với cách 1).
- Theo trật tự thời gian (cái gì xảy ra trước kể trước, cái gì xảy ra sau kể sau).
- Theo trình tự của công việc phải làm (ví dụ như bạn đang hướng dẫn người khác nấu cơm thì bạn sẽ chỉ họ làm theo các bước: Thứ nhất, lấy gạo bỏ vào nồi. Thứ hai, vo gạo. Thứ ba, bỏ nồi vào nồi cơm điện (nếu nấu bằng nồi cơm điện). Thứ tư, cắm phích vào ổ điện. Thứ năm, bật công tắc nấu. Cuối cùng, chờ khoảng 20 đến 25 phút thì cơm chín.

- Theo trình tự không gian. Thường trật tự này chỉ được áp dụng trong một đoạn văn tả quang cảnh/nơi chốn. Ví dụ như đề bài yêu cầu bạn tả góc học tập của mình. Trường hợp này bạn có thể bắt đầu từ bất kể vị trí nào: từ ngoài vào trong, từ trong ra ngoài, từ trái sang phải, từ phải sang trái, từ dưới lên trên, từ trên xuống dưới...tùy theo góc độ mà bạn quan sát để mô tả.
- Cuối cùng, bạn có thể kết thúc đoạn văn bằng một câu kết (concluding sentence). Thông thường câu kết được thực hiện bằng cách viết lại câu chủ đề theo một dạng khác mà thôi. Tuy nhiên, câu kết không nhất thiết luôn phải có trong đoạn văn, nghĩa là nếu bạn tự tin mình viết tốt thì kết bài với câu kết, còn không thì không sử dụng câu này.

Ví dụ về một đoạn văn viết bằng Tiếng Anh: *Your school organizes a competition for students to write about The world in which I would like to live in the year 2020. Below is an essay by one of the students. My ideal world would be a peaceful one. There are no wars or conflicts between nations. People won't have to live under the threat of terrorism but all live together in harmony. Everyone has a job to do, and there is a good healthy standard of living for all. I would also wish to live in a clean healthy environment with less noise and less pollution. There are more and larger parks where children can play and wildlife can be protected. But my main desire is to see people less materialistic, less selfish, less violent and more loving than they are now.* (Trang 89 - 90 SGK Tiếng Anh 12).

(*Bản dịch tiếng Việt*: Thế giới lý tưởng của tôi là một thế giới hòa bình. (Thế giới đó) Không có chiến tranh hoặc mâu thuẫn giữa các quốc gia. Người dân sẽ không phải sống dưới nỗi sợ khủng bố mà tất cả mọi người cùng chung sống hòa thuận. Ai cũng có công ăn việc làm và mọi người đều có mức sống tốt đẹp. Tôi cũng muốn sống trong một môi trường trong sạch, lành mạnh có ít tiếng ồn và ít bị ô nhiễm. Nhưng khát vọng của tôi là được nhìn thấy mọi người bớt tôn sùng vật chất, bớt ích kỷ, bớt bạo lực và thương yêu nhau nhiều hơn.)

Chúng ta sẽ thực hiện phân tích đoạn văn trên theo các ý sau:

- Trong đoạn văn trên, câu đầu tiên (*My ideal world would be a peaceful one.*) là câu chủ đề, trong đó topic là *My ideal world* và *controlling idea* là *a peaceful one* (hiểu là *a peaceful world*).
- Các câu văn còn lại là *supporting sentences*.
- Tác giả sắp xếp *supporting sentences* theo trật tự từ chi tiết ít quan trọng nhất đến quan trọng nhất (cách 2 theo trật tự đã trình bày ở trên).
- Tác giả không dùng câu kết trong đoạn văn của mình.
- Một số đề thi có thể gặp trong phần tự luận đề thi THPT Quốc gia môn Tiếng Anh: *Write about the ideal world in which you would like to live in the year 2020.* (Trang 90 SGK Tiếng Anh 12)...

3. Các bước làm một bài viết đoạn văn bằng Tiếng Anh

- Viết câu chủ đề. (**Lưu ý:** cần triệt để lợi dụng đề bài để viết thành câu chủ đề.)
- Kiểm tra lại câu chủ đề để biết chắc trong câu chủ đề của bạn có topic và controlling idea.
- Tìm ý để chứng minh/diễn giải ý chính bằng cách đặt các câu hỏi mở đầu bằng từ nghi vấn. Lưu ý: do độ dài của đoạn văn bị khống chế nên bạn chỉ cần đặt khoảng 5 câu hỏi là được. Nhớ rằng các câu hỏi phải liên quan đến câu chủ đề.
- Ráp các câu trả lời cho các câu hỏi của bạn (*supporting sentences*) lại thành một đoạn văn hoàn chỉnh. Cần nhớ mấu chốt ở bước này là bạn phải biết chắc mình đang sử dụng trật tự nào để ráp nối *supporting sentences*.
- Cân nhắc có nên viết câu kết hay không. Nếu không chắc chắn thì bỏ qua bước này.
- Kiểm tra lại các lỗi chính tả, lỗi ngữ pháp có thể có trong từng câu viết của bạn.

4. Ý kiến của một số giáo viên Tiếng Anh xung quanh đề thi tự luận môn Tiếng Anh:

Thầy Phan Huy Phúc: “*Trước tiên, các em cần hết sức bình tĩnh, tránh hoang mang ảnh hưởng đến học tập. Cần phải khẳng định rằng, sự thay đổi trong đề thi sẽ không gây ra khó khăn cho học sinh. Bởi vì, mức độ câu hỏi tự luận sẽ không khó và chiếm trọng số điểm nhỏ trong đề thi. Cần ghi nhớ kiến thức kĩ và sâu hơn chứ không đơn thuần là nhớ mang máng kiến thức để lựa chọn câu trả lời. Ôn tập lại để ghi nhớ từ vựng, ngữ pháp (cách thiết lập một câu, một cụm câu), cách diễn đạt ý trôi chảy. Đọc lại những bài đọc hiểu trong SGK, đặc biệt là SGK Tiếng Anh lớp 12 để ghi chú một vài chủ đề thường gặp*”.

Cô giáo Nguyệt Ca: “*Cũng như định hướng của Bộ GD-ĐT, phần tự luận có thể sẽ không chiếm đến 2,5 điểm như đề thi THPT Quốc gia. Bởi vì đề thi THPT Quốc gia nhằm 2 mục đích xét tốt nghiệp và xét tuyển đại học, cao đẳng; một câu tự luận yêu cầu viết đoạn văn nếu chiếm 2,5 điểm/10 điểm thì không hợp lí*”.

Cô Nguyễn Thị Thanh Hương cho biết: “*Phần thi tự luận sẽ là cơ hội để học sinh thể hiện bản thân, trình bày quan điểm về một vấn đề trong cuộc sống. Câu hỏi này cũng là “đắt” để học sinh sáng tạo. Mặc dù, có thể không phải là câu hỏi quá khó, đánh đố học sinh nhưng sẽ là căn cứ “đắt giá” để các trường đại học, cao đẳng lựa chọn được thí sinh phù hợp*”.